

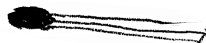
Práce už byly v běhu, vládní souhlas někdo posichroval předem. Vzpomněl jsem si, co prohlásil premiér v rádiu: „Dálnice poslouží všem, nemá smysl to odkládat.“

Chtěl jsem něco říct, vzal jsem Elianu za rameno. Ohlédla se po mně, v očích slzy od kouře z ohňů, na tváři hořký úsměšek. Vyhrnula si sukni, stáhla kalhotky až ke kotníkům a vysoukala z nich pravou nohou, aby se mohla rozkročit. Předklonila se a vystrčila na mě nahý zadek.

„Pospěš si,“ sykla, prohnutá v zádech, nohy napnuté, prsty vpáčené do kůry dubu.

Šlo to ráz na ráz. Jedna ruka – moje vlastní – mi rozepnula kalhoty, druhá vytáhla ze spodků penis a zasekla ho Elianě mezi nohy. Jako suk, napadlo mě, jako větev, kterou skrz tuhle ženskou vracím stromu. Prudce, násilím, bez citu, bez erotiky.

Ona ani nemukla, ale co to vylítlo ze mě? Pokřik vítězných bestí? „Úp úp úp úp úp úp úp!“ úpěl jsem, vyvléknul se a rozstříknul se jí po ramenech, po vlasech, po ohnivě červeném šátku. Od jednoho táboráku na nás čuměl, s buřtem až u huby, zarostlý lovec stromů.

Cestou k autu se dalo do deště. Promokli jsme. Eliana šla pomalu, napadlo mě, že ji bolí břicho. Prsty si zkoušela rozčesat spleené vlasy; nechala si do nich napřeset.

Konečně zastrčila klíček do zapalování. Motor naskočil. Roztočil se ventilátor topení. Podívala se na mě.

„V den svatého Eliáše...“ řekla a zarazila se, ve tváři nepřítomný výraz. Možná trochu opilý.

„Co?“ Nevěděl jsem, co chce říct. „Nemohla bys to topení pustit víc?“
Ale jako by mě neslyšela:

*„V den svatého Eliáše,
blízká je už sudba naše.“*

Trochu se na sedadle předklonila, opřená hrudníkem o volant. Pohled upřela na zachmuřenou oblohu.

*„Ráno ještě léto, večer už podzim.
V hlavě se blýská. Přihorřívá. Hoří.“*

Seděl jsem jako zařezaný. Zbláznila se...? Abych zamaskoval zmatek, chtěl jsem si zapnout bezpečnostní pás; jakoby nic. Ale nešlo to. Natáhla ruku a palcem a ukazovákem obratně zacvakla pojistku.

Odkašlal jsem si. „Ty skládáš básničky?“

„To je taková pranostika.“ Zřetelně jsem slyšel, jak jí zaskřípaly zuby. Potom se narov-

nala, zařadila rychlost a šlápla na pedál. Motor zařval, kola se na mokré trávě protočila naprázdno, ale chytla se v hlíně a mrštila vůz dopředu jako střelu z praku. Letěli jsme houštinou, když se za okny oranžově zablesklo. Před výjezdem na asfaltku jsme zpomalili, ale jakmile jsme byli nahoře, přišlápla Ela pedál plynu, jako by ho chtěla potrestat. Nedalo mi to a ohlédl jsem se. Mohl bych odpřísáhnout, že z výfuků mercedesu za námi šlehaly plameny.

Sklopil jsem si sedadlo jako v letadle a uvolněně se v něm uvelebil. Položil jsem řidičce ruku na stehno a nechal ji tam. Zavřel jsem oči a dal se tou krásnou ženou unést na sever. Já, milenec.

PERIPETIE

Dimitrov: „Ne, oheň není nejmocnější živél,
ale na druhou stranu země, voda
ani vzduch se tolik nepodobají člověku.“

Probudilo mě troubení klaksonu a zápach motorové nafty. Sevřela nás kolona armádních vozidel. Eliana zpočátku předjížděla, ale když jsme dorolovali do podhůří a za lánem pole pod lesem se vedle silnice zjevil papundeklový orel s rozpětím křídel delším než strom, rozmyslela si to, jako by k ní ta divná reklama na minerálku vyslala zlověstné varování. Nad hlavami nám proletělo šest bitevních vrtulníků, šest železných vos, které nad červeným mercedesem, jak se nám zdálo, prodlely zbytečně dlouho. Z kabiny stroje, který se držel po levé straně silnice jen pár metrů nad patníky, si nás vyfotografoval pilot a zamával nám. Ale pak se od trupu vrtulníku něco odtrhlo – dlouhý černý předmět. Vypadal jako letecký kulomet. Zřítil se k zemi a zabořil se do rákosí u vypuštěného rybníka. Posádka

si toho vůbec nevšimla, a než stroj nabral rychlost, druhý pilot poslal Elianě vzdušnou pusou.

Z kryté korby nákladáku před námi se šklebili pupínkatí mládenci ve strakatých mundúrech. Nemohli si srovnat v hlavách, že ten červený bourák řídí ženská. Vyplazovali na ni jazyk skrz spojené palce a ukazováky. Pak jeden vytáhl samopal a dělal, že po mně střílí. „Cajtmanova elita NATO,“ procedila Eliana skrz zuby, zrychlila a vybočila, ale hned musela přibrzdit a vrátit se do svého pruhu; z protisměru se vyřítil maďarský kamion. Vojáci se mohli potrhat smíchy.

Do lázní jsme dojeli odpoledne. Mercedes vyšplhal do vilové čtvrti nad městem a zastavil u chodníku. Motor naposledy zarachotil a ztichl. Rozhlédl jsem se. Z jedné strany chodník lemovaly platany, z druhé nízká zídka. Na ní stál zelený latový plot, s dvěma břevny zavěšenými na hranatých cihlových sloupcích. O kus dál byla vrata, vězela v panelech zapuštěných do sloupů o něco větších, nahoře zdobených kamennými koulemi. Barva se odlupovala z latí, opadávala v zelených a rezavých šupinách. Za plotem se zvedal hloh, ze strážky za křovím rostly břízy sklánějící se nad chodníkem. I ony už začaly opadávat. Viděl jsem, že nás armáda vůbec nezdržela, že Elianin automobil jel závratně rychle: léto nechal za sebou, dovezl nás do počínajícího podzimu.

Došel jsem k bráně a nahlédl do skuliny ve dřevě. Vila stála v travnatém svahu. Omítka byla z pálených glazovaných cihel, hodně zašlých, střecha z vyrudlých, mechem mřížo-

vaných bobrovek. Rámy oken svítily bíle, ale za skleněnými tabulkami byla tma. Terasa před vilou, podepřená sloupovím s arkádami, se rozpadala. Sad kolem domu zarůstal býlím. Mezi přestárlými břízami a křivými akáty stoupalo vzhůru zahradní schodiště – odnikud nikam, z jednoho drnu do jiného. Dva spodní kamenné stupně tonuly v hlíně. Pod vilou, kolem sloupů terasy, snad kdysi bývalo rosarium.

„Bydlí tu někdo?“ otočil jsem se k Elianě. „Barák vypadá opuštěně.“

„Barák?“ ohradila se. „Takže se ti vila nelíbí?“

„Líbí, to nemůžu říct. Ale je strašně zanedbaná. Takhle jste to už koupili?“

„Jo.“ Vytáhla z kabelky veliký klíč a strčila ho do zámku. „Tátovi se to takhle líbí. Dobře se mu tady filozofuje. Říká, že stačí vykouknout z okna, aby si připomněl ,základní premisy bytí.“ Pokrčila rameny a opřela se do vrat. Vstoupili jsme do zahrady.

„Vždyť tu bydlí pár roků. To k tomu tak přilnul?“

Vystoupali jsme po štěrkové cestě k domu.

„Prodali mu to dědicové původního majitele. Výhodně. Nikdy tady nebydleli. Jejich otec byl sebevrah. Tamhle, vidíš? Tamhle na půdě se oběsil. Jenže předtím vytahal na střechu pět kanystrů benzínu. Taková pojistka.“

„Proti čemu?“

„No aby se mu to povedlo. Zničit dům – a přitom v něm zůstat. Plamenů se ale bál. Nechtěl o nich vědět. Jak pálí a tak.“

„To se nedivím.“

„Polil celou půdu. Do hlavního trámu zatloukl hřeb. Navázal na něj provaz a konec omotal hadrem napuštěným v jednom tom kanystru. Taková pochodeň. Pak si utáhnul smyčku. Těsně předtím, než pod sebou odkopnul židli, ten hřeb nad sebou zapálil.“

„Magor.“

„Ale chytřej. Použil k tomu špejli, ne sirku, aby to prsty měly k trámu daleko, kdyby si to hlava nakonec rozmyslela.“

„Pane jo. Chtěl se oběsit, ale dřív, než chytne střecha.“

„Přesně tak. Počítal s tím, že bude po něm, až od hadru chytne i provaz a přetrhne se. Potom to mělo shořet jak fakule.“

„A neshořelo.“

„Barák nasáknul benzínem, ale ten hadr na hřebíku zhasnul ve chvíli, kdy se utáhla smyčka. A odhozená špejle taky nic nepodpálila. Nějak to nechtělo chytnout.“

„Zázrak?“

„To, anebo málo vzduchu. Táta říká, že oheň osvobozuje, ale sám nejdřív potřebuje svobodu, aby vůbec mohl vzniknout.“

„Ta sebevražda se ovšem povedla.“

„Jo. Našli ho po dvou týdnech.“

Vstoupili jsme pod loubí terasy a zastavili se u černých dveří s oválným leptaným

okýnkem ve výši očí. Zvonek tu chyběl, zato pod okýnkem viselo krásné klepadlo ve tvaru zapálené louče.

Eliana uchopila mosazný plamen a zabušila jím na dřevo. Chvíli se nic nedělo. Vztáhla ruku, aby zaklepala podruhé, když se dveře otevřely.

Stál v nich snědý, asi čtyřicetiletý muž. Rom. Nebo snad Rumun. Elianin otec to být nemohl.

„Dobrý den, slečno,“ usmál se a ukázal řádku zčernalých zubů, kde se tu a tam blýskalo zlato. „Koho nám vedete? Někdo nový?“ Obrátil ke mně černé, malinko šikmé oči, schované za obdélníčkovými skly brýlí. Nebyl to příjemný pohled, takový vlezlý. Taky našpulil rty – možná aby zakryl ty zuby.

„Ahoj, Valdo,“ pozdravila ho Eliana a potřásla mu rukou. „Doufám, že je táta doma.“

„Víte, že nikam nechodí,“ odpověděl a nepřestával se culit. Měl široký tupý nos a rozpůlenou bradu. Po hlavě se mu od temene rozlézala pleš, ale na těle bylo znát, že je pěstované. Když viděl, že si ho prohlížím, vypnul hrud' v těsném bílém tričku, a než mi podal pravici, zatal na ní biceps. Prsty měl žluté od nikotinu.

Eliana nás představila. „Valda se mu jen říká – jmenuje se Waldemar. Tátův sluha a kuchař.“

Waldemar se nepatrně uklonil a prohlásil, že mu bude ctí mi sloužit stejně věrně „jako ostatním mladým pánům“.

Eliana ho sjela pohledem, popadla mě za ruku a vtáhla do chodby. V přítomí jsem zakopl o první schod. Schodiště bylo úzké, strmé a neosvětlené, ale Eliana mě po něm vyvedla s jistotou. Došlo mi, že jsme nevešli hlavním vchodem. Kdovíproč mě to chvíličku mrzelo.

Nahoře jsme se ocitli v jiné chodbě. Vonělo tu pečené maso. Vzadu se rýsoval obrys mohutného schodiště. Velké okno s tabulkami zbarvenými po obvodu zeleně, modře a rudě propouštělo pestré, ale kalné světlo. Z okna byla vidět stoupající zahrada. Na této odlehle straně domu jsme byli teprve v přízemí, zatímco při pohledu z ulice jsme už stáli v prvním patře.

Zavedla mě do salónu. Podíval jsem se z okna. Hluboko pod námi za zahradou, břízami a živým plotem se červenala příď Elianina mercedesu.

„Vítám vás,“ řekl někdo zastřeným mužským hlasem. Otočili jsme se.

Do stěny proti oknu, mezi dveřmi, jimiž jsme vešli, a dveřmi, které vedly do jídelny, byl vsazen tmavý krb. Nad ním visela spousta obrazů a velký krucifix. Na zčernalých dlaždicích stála hranička z polen, z níž trčely ruličky stočených novin. V ušáku, obráceném k nám zády, někdo právě škrtl sirkou. A přiložil ji k novinám. Hranička vzplála a vlhké denní světlo v její záři zhaslo.

Se sirkou v ruce se k nám někdo otočil, a s ním křeslo; dole mělo kolečka podobná rolničkám.

„Musíte prominout, že vás zdravím vsedě. Vysychají mi klouby,“ řekl ten muž. A po chvíli trpce, jakoby pro sebe dodal: „Daň za nehasnoucí žár těla.“

Eliana se k němu vrhla: proud lávy, který nehasí, ale rozdmýchává, a starého pána to zaskočilo – plamínek sirky, kterou nestačil odhodit, olízl dceři hlavu a zapálil pramen vlasů – ten nejslepenější.

Rychle se kolem něj zavřela velká dlaň. Ohýnek byl udušen.

Eliana vstala a udělala krok zpátky. Prsty si pročísla vlasy a přičichla k nim. „Očista ohněm,“ usmála se a její otec přikývl, jako by rozuměl.

Podal jsem mu ruku, ale on zrovna sáhl po dýmce připravené na konferenčním stolku. Škrtl druhou sirkou a zapálil si. Stál jsem tam s napřaženou pravicí, zatímco on bafal a mlskal. Pak jsme si konečně potřásli.

„Dimitrov,“ zachrčel. „Pyros Dimitrov.“ Přímo do očí se mi nepodíval, ale nepatrně se ušklíbl.

Na nemocného šedesátníka vyhlížel zachovale. Silná stehna se nadouvala v manšetrových kalhotách a překvapivě malá chodidla vězela v papučkách prošíváných zlatou nití. I ruce měl jemné – křehká zápěstí vypadala na svalnatých předloktích jako našroubovaná. Sametový župan s černozeleňým kašmírovým vzorem se mu na hrudi rozvíral; rašily odtud chomáčky chlupů a ani jeden nebyl šedivý. Neměl skoro žádný krk, zato hlava byla jako dýně. Rovné vlasy měl ostříhané nakrátko; všechny černé jako saze. A oči taky

takové, jenže lesklé a neposedné. Nos byl malý a úhledný, stejný jako u Eliany. Uši taky. Rty měl požívačné.

Posadili jsme se do křesleek, jichž bylo v salónu nejméně šest. Waldemar, který zůstal stát s neurčitým úsměvem u dveří, nám nabídl aperitiv s oznámením, že večeře se podává v sedm.

Zvedl jsem oči k obrazům rozvěšeným nad krbem. Bylo jich deset, možná dvanáct, nebyly velké a vzpomínám si jen na některé.

Jako první mě upoutala rusovlasá dáma. Tu ženu jsem znal – byla to Elianina matka. Na téhle podobizně jí muselo být kolem čtyřiceti. Vlasy měla krátké a hladké, ne tak jasné jako na prvním obraze. Ve výrazu obličeje ale přibyla určitá zkušenost; těžko říct jaká, ale na téhle starší tváři pohrával zvláštní úsměv. Šedé oči hleděly úplně klidně. Žena na sobě neměla šaty, nebo aspoň žádné nebylo vidět: ramena byla nahá, stejně jako horní část ňader, která se namísto do výstřihu nořila do klasického zlaceného rámu obrazu. Štíhlý ženin krk těsně obepínal řetízek s kulatým medailonkem, usazeným přímo v hrdelní jamce.

Vybavuju si dobře i ten nejmenší z obrázků: jasně barevnou malbičku v tmavém rámu. Pozadí bylo jednoduché: šedohnědé pole a nad rovným horizontem kalné nebe. V popředí stál starodávňý pluh. Zářil jasnou červení a trčel vprostřed brázdy, kterou nemohl vyorat: rudá radlice byla obrácená vzhůru – jako vztyčená zbraň. Ten pluh mohl orat leda vzduch.

Anebo lidi. A ještě děsivější než čepel byly rukojeti, zakončovaly je červené lidské dlaně, které by oráč musel vzít do rukou, kdyby chtěl s pluhem vyrazit napříč lánem, a jakmile by se jich dotkl, ty ruce by ho popadly a odvěkly za pluhem neznámo kam.

Největší obraz ukazoval kytici nafialovělých pivoňek, pomalu vadnoucích v černé váze. Pugét stál v otevřeném okně. Na parapetu ležely dva okvětní plátky. V pozadí se zelenal sad. Nahoře na obloze, hodně daleko a vysoko, kroužil skřivan. Anebo havran?

Pamatuju si taky na fotografii, která visela vpravo, až skoro u dveří do jídelny. Byl to snímek černobílý a notoricky známý, zapamatovaný ze školní učebnice: nad rozstříleným a rozbombardovaným městem stojí na střeše ohněm zčernalé budovy vojáček mávající vlajkou. Berlín, konec druhé světové války a rudoarmějce, co vylezl na Reichstag, aby vyvěšením zástavy zpečetil vítězství. Tady, v salónu temné vily v lázeňském městě na severu, jsem měl před očima zasklený originál.

Dimitrov se zeptal, jakou jsme měli cestu, a já mu vyprávěl o ještě neschváleném, ale už hodně rozestavěném dálničním mostu v chráněné krajinné oblasti. Když jsem mu vylíčil ohně na mýtinách, kde ještě před týdnem stál les, zablýsklo se mu v očích. Řekl, že počítal s dálničním obchvatem Středohoří, s objezdem přes krajinu zničenou těžbou.

„My taky. Tohle je přehmat – anebo podraz. Jenom to nahraje do karet radikálům,“ povzdychl jsem si.

„Anarchistům zvlášť,“ poznamenala chmurně Eliana a napila se molotova, který ji právě podal Valda.

„Proboha, to snad ne.“

„Proboha, to snad jo! Někdo to přece musel dovolit. Tys o tom nevěděl, já taky ne. Kdo o tom rozhodnul, náš názor nepotřeboval; nepotřebuje názor nikoho v téhle zemi. My budeme dobrý akorát k projednání a přijetí zákona, kterej to svinstvo posvěťí.“

Dimitrov se zachechtal, ale hned zase zvažněl a potom se zaškaredil. „Když to demokracie neohlídá, dá se to ohlídat jinak.“

„Prosím tě, nezačínej s tím,“ utrhla se na něj Eliana. „...Promiň,“ dodala hned nato a kývla hlavou ke mně, „ale měj na paměti, že tady ta čistá duše ještě neztratila ideály.“

Pyros si mě chvíli prohlížel a řekl: „Ta dušička už možná tak čistá není – nemám pravdu? Můj dědeček, slavný Georgi, byl komunista. Ale opravdový. Jistě, i z něj se nakonec stal papaláš, ale to už byl úplně jiný člověk než zamlada, kdy četl Stirnera a Bakunina a hořel jako pochodeň. Nemohl vystát nácky. A potom provedl Němcům tu taškařici. To je přece známá historie. Akorát že politicky překroucená – což taky není nic nového. Jak vidíte, mladý muži, máme politiku v rodině. Ale že se Eliana dá k pravičákům, to do dneška nemůžu pochopit.“ Pomalu kroutil hlavou.

„Tátu socialismus ještě nepustil,“ řekla dcera na vysvětlenou. „Věděla jsem, že vy dva si budete rozumět.“

Jenže já jsem starému pánovi moc nerozuměl. Omluvil jsem se, odložil sklenici na krbovou římsu a zeptal se, kde je v domě záchod.

Hostitel neurčitě pokynul směrem k chodbě. „Dozadu,“ zasípal a nechal si dolít ze šejkru koktejlu.

V chodbičce mezi salónem a zadní částí domu jsem prošel kolem kuchyně, zvenčí osvětlené zbytky denního světla, zevnitř dvěma bodovkami nad pracovní deskou. Stál u ní Waldemar a obrovským nožem krájel cibuli. Ohlédl se, a když mě uviděl, prohnul se v zádech jako tanečnice a vycenil zuby. Z očí mu tekly slzy, z koutku úst visela cigareta. Na stole stála láhev s portským a poloprázdná sklenice. Chodbou se šířila vůně pečeně.

Došel jsem ke schodišti vedoucímu vzhůru. Bylo dřevěné, umně zavěšené v prostoru haly. V přístěnku jsem našel příslušné dveře – jedny vedly na záchod, druhé do koupelny.

Stál jsem nad klozetovou mísou a vyhlížel z malého okénka do zahrady. Za domem rostlo kapradí. V chomáčích trávy opodál uvízlo první spadané listí. Vzadu, tak patnáct sedmáct metrů od domu, se ze zanedbaných keřů rododendronu tyčila červená cihlová zeď, v jednom místě puklá a probořená. Za zdí, v přítmí pod vysokými platany korunujícími kopec nad městem, jsem uviděl řady velkých i malých kamenných hranolů. Některé stály rovně, jiné šikmo. Zely mezi nimi nepravidelné mezery – jako po vypadaných zubech. Zcela vlevo, u několikametrové sousední zdi, završovala jeden ze štíhlejších kvádrů kovová šesticípá hvězda.

Zatáhl jsem za šňůrku, v trubkách to zarachotilo a do záchodové mísy se vřítíl vodopád. Uskočil jsem příliš pozdě, postříkal mi kalhoty. Opláchl jsem si ruce v umyvadle a vyšel ze záchodu. Na schodech, kde už nebylo světlo, ale kde ještě nebyla tma, stála malá tmavá postava. Čekala na mě.

„Ukážu ti tvůj pokoj, chceš?“ řekla, a aniž by počkala na odpověď, vzala mě za ruku.

Vyšel jsem za Elianou do patra. Nahoře se z odpočívadla táhla dlouhá chodba do přední části domu. Schodiště, odtud už zcela úzké a skromné, stoupalo ještě výš, do podkroví.

Vykročili jsme chodbou. Eliana mě vzala za paži a zezadu si ji ovinula kolem krku, jako by to bylo boa. Mou dlaň si přitiskla na prsa a držela ji tam.

„Počkej,“ řekl jsem, „není mi zrovna do...“

„Do sexu?“ zasmála se, na můj vkus moc nahlas. „Tak to se ti nedivím.“ A znova ten smích. Ucítil jsem brandy a rybíz.

„Tady budeš spát.“ Otevřela jedny dveře. Nahlédl jsem dovnitř: pokoj s jednoduchým lůžkem, nočním stolem, šatníkem a tmavými závěsy.

„A tady spím já,“ řekla a vešla do místnosti naproti přes chodbu. Šel jsem se podívat – a byl jsem zklamán. Mezi jejím a hostinským pokojem skoro žádný rozdíl nebyl.

Byla tu mosazná postel s fialovým přehozem, podobný stůl a šatník jako vedle, ale navíc stál u okna psací stůl a vedle něj komoda a zrcadlo. Na stole ležela kniha. Hans Christian Andersen, četl jsem, *Děvčátka se sirkami*. Nad lůžkem visel obraz, velký a zvlášť-

ní, zemědělský výjev, který podivně doplňoval obrazy v salónu. Podle krajiny plné sopečných vršků musel být malován někde v okolí lázeňského města. Bylo na něm vidět posečené pole a několik snopů. Človíci nakládali na vůz, šikmo osvětleni sluncem. Nebe už bylo tmavošedé, v levém horním rohu černé, prořáté dlouhým klikatým bleskem. V levé části plátna začínalo pršet, dvě děvečky v šátcích, se džbánky a hráběmi v rukou, prchaly ke vzdálenému statku. Sedláci vpravo ještě zachraňovali, co se dá.

Chtě nechtě jsem se před obrazem otřásl. Eliana mě jemně dostrkala k posteli a tlakem na ramena přiměla, abych se posadil. Klekla si a položila mi hlavu na kolena. Její počínání mě nepřestávalo uvádět do rozpaků. Přejel jsem jí dlaní po tmavých vlasech a nenápadně se je pokoušel uhladit, aby hlava nevypadala, jako když patří divožence.

„Kdo všechno sem jezdí?“ zeptal jsem se tiše a rychle dodal: „Nemysli si, že žárlím. Ale strašně by mě zajímalo, koho jsi tu měla na návštěvě.“

Zvedla hlavu, v tváři nechápavý výraz. „Ale já jsem tu nikoho neměla. Jo, jednou. Ale to už je dávno.“

„Waldemar naznačoval, že jich bylo víc.“

„Valdu nesmíš brát vážně. Dělá si legraci a taky... tě možná chce odradit.“

„Odradit? Proč, prosím tě? Co mu je do toho?“

„Nevím. Možná mě chce chránit. Někdy si hraje na mámu. To můžu vylítnout z kůže. Vždycky se strašně pohádáme a já pak jedu domů, ani na noc nezůstanu.“

„Hrozí to i dneska večer?“

„Klid. Před tebou si netroufne rejpat.“

„Rejpat? Myslel jsem, že je to sluha.“

„To je, ale něčeho sis všiml, ne?“

„Že spolu žijou jako chlap s ženskou? Tak to mi neušlo.“

„Táta se musel dožít šedesátky, aby u sebe objevil tyhle sklony. Dobrý, ne?“

„Spíš si je až v šedesáti přiznal.“

„Jen šel do penze, praštil do toho. Pořádně. Dlouho jsem nevěděla, jak se s ním bavit, jak jednat s Valdou, jak se tvářit na to příšerný flirtování. Ještě že je tahle fáze přešla.“

„A dnešní fáze?“

„Ironická, rejpavá, laskavá. Vlastně se k němu chová skoro jako ke mně.“

„Jestli ti táta mluví do života, je to pořád v suchu. Ale dávej si pozor, aby nezměnil poslední vůli.“

Zasmála se. „Někdy dovedeš bejt docela praktickejš, co?“

„Jenom kvůli tobě. Tak si říkám, jestli Valda dělá tu práci rád, anebo se jenom přetvařuje a čeká, co z toho kápne.“

„To bys mu křivdil. Mně se zdá počestnej, určitě se tím baví. Víš, jak se živil dřív? Jako masér. S tátou se poznali až tady v lázních. Táta koupil tenhle barák – budou to čtyři roky –, a když jsem tu poprvé zaklepala, přišel mi otevřít Valda.“

„A tobě to došlo hned?“

„Co? Že jsem stárnoucí dcerou starýho homosexuála? Až tak napodruhý nebo napotřetí.“

„Nikdy jsem tak zvláštní rodinu neviděl. A jak můžeš mluvit o stárnutí? Jsi krásná.“

Usmála se a zavrtěla hlavou, trochu posmutněle. „Ona to vlastně žádná rodina není. Jsem sama. Jezdím sem jako k příbuzným na návštěvu. Ale mám tady svoji cimru. Pokojů je tady jako v penzionu. Ty ale budeš spát tady u mě, vid? Nechci bejt v noci opuštěná.“

Rozhlédl jsem se po žlutých tapetách, oválném zrcadle, střídmě zdobeném starožitným nábytkem, ustlané posteli, uklizeném psacím stole s přistavenou židlí.

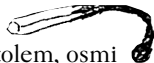
Rozmýšlel jsem se, jestli mám ten dotaz položit. Udělal jsem to. „Co kdyby sis nechala udělat dítě? Přivezla bys ho sem? V mercedesu? Měli by ti dva radost?“

Odvrátila se. Přešla k zrcadlu, otevřela šuplíček komody, zalovila v něm, vytáhla hřeben a přičísala si vlasy. Nakonec tiše řekla: „Dědeček Pyros, babička Valda. Od rána do noci sranda. Pojď, ať na nás nečekají s večeří.“

Šli jsme. Nad schodištěm jsem vyhlédl z okna. Zeptal jsem se, jestli je vzadu za zahradou židovský hřbitov. Přikývla. Ale ptát jsem se ani nemusel. Tady z chodby bylo přes zeď vidět líp, tak dobře, že jsem na hřbitově zahlédl přízrak.

V tmavém hájku zářila do tmy klikatá křídlová čára, zlámaný pavouk sekáč, tenký hladový upír. Číhal na černém kameni posetém cizáckými literami, čekal na šanci uštknout.

O kus dál byl další. A tamhle třetí. Mezi stromy pak sedmý a patnáctý. Možná jich bylo víc než těch hrobů.

V salónu nikdo nebyl. Nahlédli jsme do přilehlé jídelny, vybavené ebenovým stolem, osmi židlemi a dvěma vysokými prosklenými příborníky plnými broušeného skla. Na stole stály v jednoduchých stříbrných svícnech čtyři svíce, zatím nezapálené, a dvě vázy z čirého skla, plné jasně červených růží. V čele tabule seděl Dimitrov. S bílým servítkem pod bradou vypadal jako zavalitý, snědý, přestárlý mimino. Upíjel ze sklenky koktejl. Když nás zahlédl, kývl hlavou. Eliana zašeptala, že by si s ním chtěla promluvit mezi čtyřma očima. Řekl jsem, že si na chvíli odpočinu v salónu, a nechal jsem je o samotě.

Vrátil jsem se ke krbu a přihodil pár polen. Potom jsem přistoupil k fotografii rudoarmějce na střeše Říšského sněmu. Něco mi připomínala, ale ať jsem si namáhal paměť sebevíc, nepřišel jsem na to co. Fascinovala mě, a nevěděl jsem čím. Mrazilo mě z ní v zátylku. Jen s námahou jsem od výjevu odtrhl pohled a nasměroval ho k tmavým knihovnám, vztyčeným po obou postranních stěnách.

Asi ve výši prsou koukaly z té levé tři veliké svazky v pevných deskách potažených červeným plátnem. Stály na hřbetě; na výšku by se do přihrádek nevešly. Ořízka zlatě zářila ve svitu plamenů. Jeden svazek byl tenký, druhé dva silnější. Vytáhl jsem ten nejtenčí a prohnul se pod jeho tíhou; musel mít k pěti kilům. *Zlatá bible – Nový zákon*, hlásal

titul. Písmo bylo zlaté, stejně jako květinový rámeček se zlatým křížem uprostřed a zlatou hlavičkou Krista. Četné prolisy vytvářely na deskách ozdobnou mříž.

Zastrčil jsem knihu na místo a vytáhl jednu z těch silnějších. Byla tak velká a těžká, že se v ní ani nedalo listovat. Položil jsem ji na zem. *Zlatá bible*, četl jsem – *Starý zákon, první část*. Stejně zdobená, stejná vyrudlá ohmataná vazba. I tenhle svazek jsem málem vrátil, ale pak jsem si všiml svérázné, poněkud barbarské záložky zastrčené zhruba doprostřed. Byla to obyčejná sirka. Vyhořelá.

Otevřel jsem knihu na založeném místě. Stránka nesla číslo 306. V kapitole 18 byla jedna pasáž zaškrtnutá červenou tužkou a já si ji pamatuju dodneška: *První královská*, 18, 30–40. Na jiných stránkách se taky dost podtrhávalo a dokonce barevně.

Někdo na mě promluvil a kniha mi málem vypadla z ruky. O zárubeň dveří se opíral Waldemar a pozoroval mě. „Dobře jste vybral,“ řekl. „Vemte to s sebou, buďte od té dobroty. Budeme si před jídlem číst. Račte ke stolu.“

Donesl jsem těžký svazek do jídelny a položil ho na stůl; sluha mu udělal místo mezi připravenými přibory, talíři, sklenicemi a květinami. Posadil jsem se naproti Elianě. Dimitrov knihu otevřel na založeném místě a hodil záložku na zem. Pak se na nás podíval – nejprve na dceru, potom na mě.

„Je to taková naše tradice. Dostali jsme se k *První královské*... anebo ke *Druhé*, Valdo? Dnes si dáme vydatnější předkrm – když má Ela ten svátek. Je to příběh o tom, jak Eliáš

představil Všemohoucího svému lidu v podobě ohně, čímž dokázal, že On je ten pravý mezi bohy.“

mlčeli jsme, čekali. Waldemar stál ve dveřích a taky poslouchal. Náš hostitel se pustil do čtení:

Z kamenů vybudoval Eliáš oltář ve jménu Hospodinově a kolem oltáře vymezil příkopem prostor pro vyšetř dvou měr zrní. Pak narovnal dříví, rozsekal býka na kusy a položil na dříví. Nato řekl: „Naplňte čtyři džbány vodou a vylijte ji na zápalnou oběť a na dříví!“ Potom řekl: „Udělejte to ještě jednou.“ Oni to udělali. Znovu řekl: „Udělejte to potřetí!“ Udělali to tedy potřetí. Voda tekla okolo oltáře a naplnila i příkop. Nastal čas, kdy se přináší obětní dar. Prorok Eliáš přistoupil a řekl: „Hospodine, Bože Abrahamův, Izákův a Izraelův, ať se dnes pozná, že ty jsi Bůh v Izraeli a já tvůj služebník a že jsem učinil všechny tyto věci podle tvého slova. Odpověz mi, Hospodine! Odpověz mi, ať pozná tento lid, že ty, Hospodine, jsi Bůh. Ty sám obrať jejich srdce zpět k sobě.“ I spadl Hospodinův oheň a pozřel zápalnou oběť i dříví, kameny i prst, a vodu z příkopu vypil. Když to všechen lid spatřil, padli na tvář a volali: „Jen Hospodin je Bůh! Jen Hospodin je Bůh!“

Dimitrov zvedl hlavu a kývl na Waldemara. Ten chtěl knihu odnést, ale Eliana ho zastavila, vzala ji do rukou, zalistovala v ní a nařídila sluhovi: „Buď tak hodný a tohle mi do

rána opiš.“ Valda se uklonil – bude to mít připraveno ráno v knihovně. Odnal Bibli a za chvíli byl zpátky s mísou rybí polévky.

U jídla jsme nemluvili. Když nás Waldemar jednoho po druhém obsloužil, sám se posadil naproti hostiteli. Podávání hlavního chodu – jehněčí pečeně s bramborami a zeleninou – proběhlo stejně. Valda se neustále proměňoval z kuchaře v partnera a zase ve sluhu a naopak. Pilo se Chardonnay Crépuscule ročník 96.

Po večeři jsme se odebrali do salónu. Dimitrov mi nabídl doutník. Odmítl jsem. On si zapálil dýmku. Mlčeli jsme. Ticho houstlo, rušilo ho jen praskání v krbu. Všichni tři jsme se dívali, jak hroty plamenů olizují krbovou římsu. Přišustil Waldemar. Přitočil se ke knihovně, zalovil mezi svazky hned vedle Bible a vytáhl červený školní sešit. Někam ho odnesl. Po chvíli přinesl na podnose zmrzlinu v podobě vysoké žluté homole, kouřící kávu a oblé skleničky na krátké stopce. Nalil do nich koňak a trochou pokapal i vršek zmrzliny – v tu chvíli mě Eliana vzala za ruku. Nato sluha zhasnul lustr a zapálil zmrzlinu kovovým zapalovačem. Oheň v krbu nás ozařoval oranžově a rudě, ale plamínky na žluté homolce předváděly modrý taneček. Eliana se zhluboka nadýchala a zaryla mi nehty do zápěstí.

„Hořící mohyla,“ pronesl tiše Waldemar, než si k nám přisedl. „Oblíbený dezert naší slečny. Dárek k vašemu svátku, Elo. Všechno nejlepší.“

„Zápalná oběť,“ hlesla Eliana a padla mu kolem krku. Z kozlích očí toho podivína teď vyhrkly velké slzy. Odvrátil jsem zrak a zavadil jím o Dimitrova. Nepatrně se usmíval.

„I já přeju všechno nejlepší, holčičko,“ řekl ztěžka, s dojetím v hlase. „Narozeniny ne-slavíš, napříště se zastavíš až o Vánocích, vid? Tak tady máš něco proti podzimnímu dešti.“

Vytáhl zpod stolku nějaký raneček, zvedl ho nad hlavu a zatřepal s ním. Smotaná látka se rozvinula a my měli najednou před očima jemný a nádherný, jasně červený průšplášť.

Eliana si ho přiložila na tělo, ale neoblékla ho. Políbila mu rukávy, přičichla k nim a pak vlepila pusu i otci – na temeno hlavy. Řekla, že si kabát uloží do pokoje, protože tady by na něj mohla padnout jiskra. Rozplynula se v tmavé chodbě.

Do ticha se ozvaly její kroky na schodech. Pak promluvil Dimitrov: „Zápalná oběť?“ zabručel, zalovil lžičkou ve zmrzlině, ochutnal a zamlaskal. „Zažili jste dneska něco podobného, ne? Na tom výletě k oppidu, povídala Ela. Jak to vlastně bylo?“

Obrátily se ke mně jeho i Valdovy oči.

„Nechcete o tom mluvit? Ale vždyť už jste to nakousli. Staví se tam ta dálnice a oni si počínají jako pravěcí lovci.“

„Jo, lesáci si tam opíkali maso. Vypadali jako neandertálci.“

„Ano, takhle jsem si je představoval, když to holka vyprávěla. Musel jsem na to myslet u večeře, a víte co? Rozpomněl jsem se na jeden známý teoretický problém: jak se vlastně člověk naučil rozdělovat oheň? Psaly se o tom tlusté knihy, mnoho jich bylo, fůra, a do-dnes o tom nemůžeme říct skoro nic.“

„Ale to jsme se přece učili ve škole,“ opáčil jsem. „Ve druhý třídě? Ve třetí? Nejpozději ve čtvrtý.“

Vrátila se Eliana a ihned uhodla, co se děje. „Nenech se zatáhnout do debaty. Nemůžeš ji vyhrát,“ pošeptala mi do ucha tak, aby to otec slyšel.

„Nech ho mluvit, Eliano,“ napomenul ji. „Má snad vlastní názory, nebo ne?“ A ke mně řekl: „A co jste se učili? To o tom náhodném blesku a tak?“

„Přesně tak – o náhodným blesku. Blesk někde zapálil suchej keř, opočlověci to viděli a kus toho ohně si vzali.“

Zvedl obočí, jako by nevěřil, že jsem tak hloupý. „Skutečně? A co bylo dál?“

Snažil jsem se statečně čelit jeho posměšnému pohledu. „Co by bylo? Prostě ten oheň udržovali – to byl úkol pro ženský, pro samice – a učili se s ním zacházet. Vařit na něm, opíkat a tak.“

„A co když jim zhasl?“

„Tak si ho zase rozdělali.“

Waldemar se suše zasmál.

„A jak?“

„No... Jak se to tenkrát dělávalo. Počkejte, skoro si už vybavuju ty obrázky v učebnici. Něčím v něčem vrtěli, ne?“

Valda se zachechtal. Já jsem pokračoval.

„Počkejte – kolíkem! Kolíkem v kusu ztrouchnivělý kůry. Ano, tak to bylo.“

„Vrtěli kolíkem. Jak se to dělá?“ zeptal se Dimitrov, jako by ho to opravdu zajímalo.

„No vzali do dlaní nějaký klacík, zapíchlí ho do úlomku kůry a mnuli ho mezi rukama, jako když si je mydlíte, a ten kolík se dole zahřál a hup – už to začalo doutnat.“

„Možná by to šlo, když to říkáte. Ale poslyšte, ti vaši opočlověci museli tím kolíkem v té dírci vrtět strašně rychle!“

„To jo, bleskově.“

„To je muselo unavovat.“

„Jejich potomci na to vymysleli zlepšovák: takový lučík, co se mu v tětivě udělala smyčka, kterou se ten kolík provlékl, a oni pak tím lučíkem šmidlali sem a tam, jako by to byla pila.“

„Pila?“

„Jako pila. Ne, nic neřezali – roztáčeli kolík v tětivě rychleji a s menší námahou.“

„Vidím, že Darwin má ve vás advokáta. Moc hezky se to poslouchá. Ale jedno jste mi neřekl: jak na to vrtění kolíkem ti naši prapředci přišli?“

„No přece...“ Zarazil jsem se. Nevěděl jsem to. „Jak na to mohli přijít? Museli to někde vidět. Někde v přírodě –“

„Já vám pomůžu,“ skočil mi do řeči Waldemar. „Co takhle dřevo? Tření větve o větev?“ Jeho prsty udělaly sprosté gesto.

„No jasně! Odpozorovali stromy!“ Debata mě zaujala. Vyskočil jsem z křesla a přecházel sem a tam po pokoji. Eliana jedla zmrzlinu a Waldemar upíjel kávu. „Slyšel jsem tisíckrát, jak ty větve vržou.“

„To vám závidím,“ odfrkl si starý pán. „Já to neslyšel nikdy, ale mě na houbaření nikdy neužilo. Ale věřím vám – to vrzání větví zní pravděpodobně. Ovšem teď přijde to hlavní: nikdy, opakuji, nikdy jsem neviděl, že by to vrzání a tření dřeva o dřevo roznítilo oheň. Vy jste to, předpokládám, vídal často, mladý muži, nemýlím se?“

Dostal mě.

„Ne,“ musel jsem přiznat. „Ne, plamínky z toho nikdy nevyskočily.“

„A dneska taky ne? Byl jste přece s Elou v lese. Nezažili jste lesní požár?“

Eliana si odkašlala. On se usmíval. Vychutnával si mě jako tu zmrzlinu.

„Byli jsme v lese a žádné samovolné vznícení stromu jsme neviděli.“

„To bych prosil. A neviděl to ani nikdo jiný – nikdy, to vás ubezpečuji. On je to totiž výmysl – výmysl těch, co nikdy neuvěří, že svět – a lidé – se nedají poznat stejně, jako se nedá přijít na to, jak se člověk naučil rozdělovat oheň.“

„Ale jak jinak by na to přišel?“

„Třeba mu ten oheň někdo dal. Nebo ho k rozdělení nějak inspiroval.“

„Někdo? A kdo? Marfani? Prométheus?“

Dimitrov pokrčil tlustými rameny.

„Hezky ses předved, tati,“ ozvala se Eliana a zívla. „A my obdivujeme tvoji sečtělost – máš to z knížek, a my nemáme na knížky čas, protože pořád študujeme zákony. Jenomže na dřevo jsi zavedl řeč ty, ne on,“ kývla hlavou ke mně. „Já tvý triky znám, a tak se tě taky na něco zeptám: Co kámen? Třeba křemen. Křísneš – jen tak náhodou, při broušení sekyry –, jiskra spadne do mechu a už to doutná. A pak sotva stačíš utýct, aby ti nechytlý lýkový polobotky. Oheň se rozděluje třením. Když to na ni přijde, zahoří třeba i voda. Oheň vzniká a zaniká jako láska. Pochází i ze stejného zdroje.“

„Z toho co nenávisť?“ poznamenal Valda, ale do tváře mu při tom vidět nebylo.

Dimitrov protáhl obličej. „Ale to se nedá dokázat! Náhoda – to je ten nejzoufalejší argument.“ A pak kňouravě dodal: „Tys byla s mámou vždycky proti mně. Už když jsi byla malá, mělas za zadečkem plamínky.“

Zasmál jsem se, ale Eliana mě zpražila pohledem.

Valda měl z nerozhodného výsledku disputace očividnou radost. Strčil hlavu do světla ohně, rozpráhl ruce a prohlásil: „Pax. Náš pán je Bůh, a pokud rozhodne, že svět shoří na uhel, co my s tím zmůžeme? Radujme se, dokud je nám dovoleno.“

Ještě bych byl s nimi seděl, ale Eliana prohlásila, že je strašně unavená a že jdeme spát. Oba muži nám mlčky pokývli a vzájemně si připálili vyhaslou dýmku a novou cigaretu. Nahoře na schodech mě Eliana štípala do zadku – prý jsem „tátovi padnul do oka“.

